

Nieuwe regels bieden kansen voor

Het Europese landbouwbeleid ondersteunt sinds 1 januari ook initiatieven voor agrarisch natuurbeheer in de bollensector. Dat biedt een prachtige kans voor bloembollentelers om de leefomstandigheden van 'bollenvogels' te verbeteren, vinden Jan Hoogeveen en Paul Venderbosch. En het is nog goed voor het imago van sector ook.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

De vogelstand en landbouw staan geregeld op gespannen voet met elkaar. Percelen worden groter terwijl bomen en hagen verdwijnen. De natuurlijke habitat van veel vogels is daardoor onder druk komen te staan. Vogelonderzoeksorganisatie Sovon heeft jaren terug al geconstateerd dat het aantal akker- en weidevogels in ons land is gedaald.

De afgelopen jaren zijn talloze initiatieven ontstaan om de leefsituatie van vogels te verbeteren. In de Bollenstreek heeft de agrarische natuur- en landschapsvereniging Geestgrond zich ingespannen om aandacht te vragen voor de kwestie. Dit heeft destijds onder meer geleid tot de ontwikkeling van een maatregelenkaart waarop bloembollenkwekers kunnen zien welke maatregelen zij kunnen treffen op hun bedrijf om bollenvogels te beschermen. Uit deze tijd dateert ook een poster met daarop de belangrijkste broedvogels van de bollenvelden. Deze poster heeft in menig bollenbedrijf in de kantine gehangen.

Na de acties van ALNV Geestgrond verwaterde de aandacht enigszins, maar daar komt nu verandering in. Het Europese landbouwbeleid biedt per 1 januari financiële ondersteuning aan boeren die zich bezighouden met agrarisch natuurbeheer. Waar bloembollentelers in het verleden geen aanspraak konden maken op deze regelingen, is dat nu anders. Voorwaarde is wel dat zij zich hebben aangesloten bij een vereniging voor agrarisch natuurbeheer zoals 'De Groene Klaver'. De vergoedingen die daar tegenover staan, lopen uiteen van enkele tientjes per hectare tot enkele honderden euro's, afhankelijk van de inspanning die de ondernemer moet verrichten.

Jan Hoogeveen, voorman van ALNV Geestgrond (onderdeel van De Groene Klaver), vindt de subsidie een uitgelezen mogelijkheid voor de sector om in beweging te komen. Deze mening

wordt gedeeld door Paul Venderbosch, woonachtig in de Bollenstreek, maar nu actief voor Agrarisch natuurcollectief Hollands Noorden.

MAATREGELEN

Hoogeveen denkt dat telers een aantal maatregelen kunnen nemen om een bijdrage te leveren aan een betere vogelstand in hun omgeving. Deze maatregelen zijn niet specifiek gericht op de Bollenstreek waar Hoogeveen zelf actief is, maar kunnen overal worden toegepast. Zo kunnen telers braakliggende percelen inzaaien met groenbemesters. Deze planten zorgen weer voor extra voedsel voor vogels. "Natuurlijk hebben ondernemers mitsen en maren", zegt Venderbosch. "Ze zijn bang voor onkruid en aaltjes, maar een groot deel van hen beseft ook dat vogelbeheer belangrijk voor het imago van de sector is." Venderbosch en Hoogeveen benadrukken dat nog meer onderzoek moet worden gedaan naar de beste combinatie van groenbemesters. "Schade door aaltjes kun je niet riskeren", zegt Hoogeveen. "Daar moeten we goed over nadenken."

.....
'Als het zo eenvoudig is en er is subsidie beschikbaar, dan moeten we dat toch doen?'

Een tweede actie die telers kunnen ondernemen en die wordt gesteund door Europa, is het plaatsen van hagen en heggen langs de akkers. "Een ringmus voelt zich thuis in zo'n omgeving", zegt Hoogeveen. "Vroeger zag je meer vogels rond boerderijen en dat had onder meer te maken met de hagen en heggen rond het erf en de percelen."

Een derde optie is het inzaaien van akkerranden met een bloemenmengsel. "Meer bloemen en insecten, betekent meer vogels", aldus Hoogeveen.

Jan Hoogeveen en Paul Venderbosch: 'De meeste

Over nut en noodzaak van acties voor vogels mag geen twijfel bestaan, vinden Venderbosch en Hoogeveen. Zij wijzen naar tellingen van de afgelopen tien jaar. Daaruit blijkt dat een aantal soorten vrij constant aanwezig is, terwijl anderen steeds minder voorkomen. Met name de patrijs heeft het op dit moment moeilijk. "Je ziet de biodiversiteit afnemen. Ik ben bang dat soorten verdwijnen", zegt Venderbosch.

Hoogeveen benadrukt dat de bollenteelt zich erg goed leent voor vogelbeheer. In tegenstelling tot de teelt van veel akkerbouwgewassen, heeft een bollenteler in het voorjaar, als de vogels broeden, geen activiteit op zijn land. Er heerst relatieve rust en de nesten blijven daardoor ongemoeid, terwijl bij akkerbouwbedrijven maatregelen moeten worden genomen om te voorkomen dat vogels worden gedood of nesten worden vernield bij werkzaamheden op het land.

IMAGO

Hoogeveen weet dat het terugbrengen van bomen en hagen rondom een perceel snel resultaat heeft. Bij zijn voormalige bedrijf in Hillegom heeft hij de nodige ervaring opgedaan. "Ik heb hazen en vogels zien terugkomen. Je kunt dus echt iets doen. Als het zo eenvoudig is en er is subsidie beschikbaar, dan

agrarisch natuurbeheer

mensen vinden het gewoon leuk als ze weten dat er patrijs op hun land zit'

moeten we dat toch doen?" Een belangrijk bijkomend voordeel van vogelvriendelijke maatregelen is dat ze een bijdrage kunnen leveren aan een verbetering van het imago van de sector, vindt Hooegeveen. "De landbouw heeft wat dit betreft een slecht imago. Maar we doen echt niet alles verkeerd. Als we dat imago op deze manier kunnen verbeteren, dan moeten we die kans grijpen. We hebben goud in handen, maar dan moeten we wel een omslag in ons denken maken."

Even belangrijk is het effect op de kweker, zegt Venderbosch. "Kwekers worden er enthousiast. En de meeste mensen vinden het gewoon leuk als ze weten dat er patrijs op hun land zit." Hooegeveen beaamt dat. "Als je erbij stil staat, merk je pas hoe leuk het is."

Tot nu toe zijn de plannen van De Groene Klaver goed ontvangen door bollentelers. Dat bleek bij de recente actie. De vereniging zocht en vond relatief vlot vier bollentelers die in september in totaal 10 hectare inzaaien met groenbemesters. In 2017 moet blijken of er meer vogels worden waargenomen. Voor september doen vrijwilligers van Sovon een meting om vast te stellen hoeveel vogels nu in het gebied leven. Met name bij de jongere generatie kwekers vindt Hooegeveen een luisterend oor. Hooegeveen: "Het is zaak de knop om te zetten en te begrijpen waarom dit belangrijk is. Dat begint te komen."

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer in 2016

Met ingang van 1 januari 2016 is een vernieuwd stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer gestart. Het heet ANLb2016. Het hoofddoel is dat agrarische collectieven (bestaande uit boeren) in kansrijke gebieden samen met de gebiedspartners werken aan gunstige condities voor soorten waarvoor een instandhoudingsplicht geldt, zoals weidevogels, akkervogels en vlinders. Agrarische collectieven kunnen subsidie aanvragen voor agrarisch natuurbeheer. Boeren vragen dus niet meer individueel subsidie hiervoor aan. Het ANLb2016 moet leiden tot meer samenhang, afstemming, efficiëntie en lagere uitvoeringskosten.

Bij de uitvoering van dit beleid zijn verschillende partijen betrokken, waaronder het ministerie van Economische Zaken, de provincies, BIJ12, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer. Het ministerie van Economische Zaken zorgt dat het agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt uitgevoerd volgens de EU-criteria.

De provincies zijn verantwoordelijk voor het vernieuwde stelsel. Zij hebben het beleid en de natuurbeheerplannen opgesteld met daarin de subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en het agrarische beheer. Denk hierbij aan agrarische natuurbeheer, en landschapselementen (inclusief water) in de provincies. De plannen zijn daarmee de basis voor het aanvragen van subsidie door de collectieven. RVO.nl bewaakt de EU-criteria en is het betaalgorgaan voor deze subsidiestroom. De NVWA verzorgt de controles ter plaatse.